

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан

факультету педагогічної освіти

 доц. Герцюк Д.Д.

“30” серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка

Спеціальність 016 - «Спеціальна освіта»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

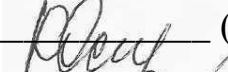
Львів - 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» (бакалавр), галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка «30» серпня, 2019 року. – 15 с.

Розробник: Сікорська Л.Б., доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти, к.психол.н., доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи

Протокол № 1 від „30” серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____ (підпис) (Островська К.О.) (прізвище та ініціали)

© Сікорська Л.Б., 2019

© ЛНУ ім. І. Франка, 2019

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка (шифр і назва) Спеціальність 016 «Спеціальна освіта» (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - <u>немає</u>		Семестр	
Загальна кількість годин - 135 год		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год самостійної роботи студента – 4,4 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		32 год	
		Практичні, семінарські	
		32	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		-	
Індивідуальні завдання: год.			
71			
Вид контролю: іспит			

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета. Отримання і засвоєння знань в галузі педагогічної психології щодо вікових закономірностей й механізмів функціонування людської психіки та організму, а також формування знань, умінь і навичок правильно інтерпретувати, враховувати і використовувати у своїй практичній діяльності у сфері спеціальної освіти набуті психологічні знання, вміння і навички педагогічної діяльності; сприяти мотивації пізнання себе студентами та вивчення інших навчальних дисциплін психологічного спрямування, розкриття своїх можливостей, адекватної їх оцінки, застосування та самовдосконалення; сприяння психологічному зростанню студентів та опануванню педагогічною професією. Виконуючи соціальне замовлення суспільства – підготовку кваліфікованих спеціалістів рівня «бакалавр», студент вищої школи-майбутній фахівець сфери спеціальної освіти повинен відповідати певним суспільно-політичним, професійно-педагогічним і особистісним вимогам.

2.2. Завдання:

- формування наукового світогляду студентів,
- засвоєння студентами фундаментальних законів, принципів, основних ідей вікової та педагогічної психології в контексті сучасної психологічної думки;
- засвоєння основних понять та категорій, на яких заснована педагогічна психологія,
- набуття теоретичних знань та практичних навичок, що розкривають сутність психічних явищ на основі найновіших психологічних досліджень
- засвоєння основних понять, на яких заснована наука про людину,
- сформування необхідного і достатнього рівня знань про учіння та виховання,
- набуття студентами теоретико-методологічних знань про педагогічну взаємодію, педагогічні здібності та навчальний процес

2.3. Компетентності (за освітньою програмою)

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.

2.3.2. Спеціальні (фахові компетентності)

ФК.-3 Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації в процесі професійно-корекційної і навчально-реабілітаційної взаємодії.

ФК.-5. Навички застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

ФК.-12. Вміння організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови та відповідне освітнє середовище для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

ФК.-15. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку впродовж життя.

2.4. Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

РН 2. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач спеціальності.

РН 7. Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальної освіти з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів;

РН 18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни Семестр 2

Змістовний модуль 1. Основні методологічні засади педагогічної психології як науки. Психологія навчання.

Тема 1 Проблеми і завдання педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Педагогічна психологія як наука. Міждисциплінарний зв'язок педагогічної та вікової психології. Методи педагогічної психології. Педагогічна психологія у системі психолого-педагогічних знань. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками. Проблеми педагогічної психології. З історії становлення педагогічної психології. Виникнення психолого-педагогічних ідей (Дж. Локк, Я.А. Коменський, І.Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо). Вклад К. Д. Ушинського в становленні та розвитку педагогічної психології. Етап теоретичного обґрунтування педагогічної психології як науки – 50 - 70-ті роки XIX ст. Становлення педагогічної психології як експериментальної науки (А.Сікорський). Сучасні напрямки розвитку психолого-педагогічної теорії (Ж.Піаже, Е.Еріксон, А.Бандура, Д.Ельконін).

Тема 2. Психологічні особливості учіння, нау́чіння, дій, операцій і способів навчальної діяльності. Навчання як феномен педагогічної психології. Психологічні особливості учіння і нау́чіння. Види, рівні і механізми учіння і нау́чіння. Загальні психологічні особливості навчальної діяльності. Мотивація навчальної діяльності, її типи, сутність та розвиток. Психологічна характеристика навчальних дій, операцій і способів навчальної діяльності.

Тема 3. Соціально-психологічні механізми, типи та види навчання. Психологія типів і видів навчання. Психологічна характеристика типів навчання. Психологічна характеристика видів навчання. Проблемне навчання. Програмоване навчання. Алгоритмізоване навчання. Проблемна ситуація та її різновиди. Етапами інтелектуальної діяльності. Рівні проведення проблемних уроків. Принципи програмованого навчання. Системи навчального програмування.

Тема 4. Психологічні особливості засвоєння учнями знань і понять та формування умінь і навичок. Психологічні особливості засвоєння учнями знань. Основні характеристики засвоєння знань. Психологічні компоненти засвоєння знань. Формування понять. Психологічні особливості засвоєння учнями наукових понять. Розуміння учнями суті нового поняття. Уміння. Навичка. Психологічні умови формування навичок. Етапи розвитку навички. Умови для вироблення навички.

Змістовий модуль 2. Психологія виховання та педагогічної діяльності.

Тема 5. Сутність та завдання психології виховання. Психологічні основи методів та форм виховної роботи. Сутність та завдання психології виховання. Основні завдання та проблеми психології виховання. Методологічні й методичні принципи виховання. Вікові аспекти виховання. Показники та критерії вихованості особистості учня. Зарубіжні та вітчизняні теорії виховання.

Психологічні основи методів та форм виховної роботи. Засоби і методи виховання. Психологічні механізми виховання. Психолого-педагогічні прийоми виховання. Психологія самовиховання та перевиховання. Психологія морального виховання.

Тема 6. Психологічні особливості виховання дітей з асоціальною поведінкою. Важкі і педагогічно занедбані діти. Проблема індивідуального підходу у вихованні. Психологічна характеристика важких, педагогічно занедбаних дітей, які вимагають корекції. Типізація педагогічно занедбаних учнів. Методи індивідуального впливу. Гуманізація виховання.

Тема 7. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Структура педагогічних здібностей. Психологія праці та змісту педагогічної діяльності. Структурні компоненти педагогічної діяльності. Професійно значущі якості особистості вчителя. Педагогічні здібності вчителя. Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Зміст педагогічних здібностей та їх структура. Загальні та спеціальні педагогічні здібності. Загальна характеристика педагогічного спілкування.

Тема 8. Основні функції та педагогічні вміння. Стили педагогічної діяльності. Особистість педагога та індивідуальний стиль його діяльності. Основні види стилів діяльності учителя. Функції педагогічного спілкування. Ефективність педагогічного спілкування. Бар'єри, які заважають ефективності педагогічного спілкування. Культура педагогічного спілкування. Психологічна характеристика особистості вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Професійна відповідність (придатність) вчителя. Педагогічна майстерність та її види. Рівні педагогічної майстерності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							8
	денна форма							
	усього	у тому числі					с.р.	
л		п	лаб	інд	с.р.			
1	2	3	4	5	6	7		
Змістовний модуль 1. Основні методологічні засади педагогічної психології як науки.								
Тема 1. Проблеми і завдання педагогічної психології. Зв'язок педагогічної психології з іншими науками.	18	4	4				10	
Тема 2. Психологічні особливості учіння, научіння, дій, операцій і способів навчальної діяльності.	16	4	4				8	
Тема 3. Соціально-психологічні механізми, типи та види навчання.	16	4	4				8	
Тема 4. Психологічні особливості засвоєння учнями знань і понять та формування умінь і навичок.	23	4	4				15	
Модульний контроль								
Разом за змістовим модулем 1	73	16	16				41	
Змістовий модуль 2. Психологія виховання та педагогічної діяльності.								
Тема 5. Сутність та завдання психології виховання. Психологічні основи методів та форм виховної роботи.	16	4	4				8	
Тема 6. Психологічні особливості виховання дітей з асоціальною поведінкою.	16	4	4				8	
Тема 7. Загальна характеристика педагогічної діяльності, Структура педагогічних здібностей.	14	4	4				6	
Тема 8. Основні функції та педагогічні вміння. стилі педагогічної діяльності.	16	4	4				8	
Модульний контроль.								
Разом за змістовим модулем 2	62	16	16				30	
Разом за семестр	135	32	32				71	
Іспит	1							

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Методологічні засади вікової психології. Визначення критеріїв психічного здоров'я особистості (+ тести Люшера, Сонді та ін.).	2
2.	Тема 2. Проведення групової дискусії на тему внутріутробного розвитку дитини та зародження психіки дитини в пренатальному періоді, впливу перебігу вагітності на народження здорової чи особливої дитини. 2.2 Базові пренатальні матриці	2
3.	Тема 3. З'ясування психологічних особливостей розвитку новонароджених та дітей в ранньому віці.	2

	3.2. Застосування методик визначення готовності дитини до школи (методика Керна Ірасика).	
4.	Тема 4. Інтерпретація (і проведення) методик «Намалюй людину», «Кінетичний малюнок сім'ї». З'ясування показників розумового розвитку, пластичності, імпульсивності, тривожності, страхів та ін. особистісних рис молодшого школяра. Контрольно-модульне заняття	2
	Контрольно-модульне заняття	
5.	Тема 5. Застосування методик (Басса-Дарки та ін.) для визначення агресивності та ін. для характеристики особистісних рис підлітка.	2
6.	Тема 6. Використання методик для професійного самовизначення особистості у ранній і зрілій юності.	2
7.	Тема 7. Застосування психодіагностичних методик для комплексного обстеження зрілої особистості.	2
8.	Тема 8. Розробка психологічних рекомендацій для дорослих осіб, що сприяли б подоланню криз похилого віку та успішній адаптації старших людей при виході на пенсію, їх здоров'ю та досягненню довголіття. Контрольно-модульне заняття.	2
	Контрольно-модульне заняття	
9	Тема 9. Підготовка презентацій про видатних вчених-педагогів. Обговорення основних педагогічних поглядів. Вивчення особистості учня та класного колективу. Складання психолого-педагогічної характеристики.	2
10	Тема 10. Визначення причин труднощів у навчанні учнів. Особливості учіння, навчіння, дій, операцій. Складання індивідуального плану допомоги невстигаючим учням.	2
11	Тема 11. Аналіз позитивних і негативних сторін типів і видів навчання. Робота з обдарованими дітьми.	2
12	Тема 12. Розробка індивідуального підходу до засвоєння учнями знань і понять та формування умінь і навичок з врахуванням їх психологічних та вікових особливостей.	2
	Контрольно-модульне заняття	
13	Тема 13. Розробка плану виховної роботи для учнів із врахуванням їх психологічних особливостей, вибравши (і вказавши на них) конкретні методи та форми. Розробка плану виховної роботи для різних вікових категорій осіб із врахуванням їх психологічних особливостей, вибравши: 1) конкретні моделі виховання та 2) в рамках певної теорії.	2
14	Тема 14. Розробка індивідуального плану виховної роботи для дітей (дошкільників, молодших школярів, молодших та старших підлітків) з асоціальною поведінкою, враховуючи їх психологічні особливості.	2
15	Тема 15. Визначення схильності до конфліктної поведінки, оцінки, самоконтролю та спрямованості особистості вчителя (Проведення й аналіз методик діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки К. Томаса, діагностики оцінки самоконтролю у спілкуванні М. Снайдера та Методики оцінки професійної спрямованості особистості вчителя).	2
16	Тема 16. Визначення стилів педагогічної діяльності та психологічний аналіз педагогічного спілкування. Перспективи та аналіз співпраці фахівців сфери спеціальної освіти та шкільних практичних психологів.	2
	Контрольно-модульне заняття	
	Разом	32

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
9	Тема 1. Історія становлення педагогічної психології. Виникнення психолого-педагогічних ідей (Дж. Локк, Я.А. Коменський, П.Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо). Вклад К. Д. Ушинського в становленні та розвитку педагогічної психології. Етап теоретичного обґрунтування педагогічної психології як науки – 50-70-ті роки XIX ст.	10
10	Тема 2. Самостійна робота учнів як вид учбової діяльності. Методики самостійного опрацювання навчального матеріалу. Становлення педагогічної психології як експериментальної науки (І.О. Сікорський). Сучасні напрямки розвитку психолого-педагогічної теорії (Ж.Піаже, Е.Еріксон, А.Бандура, Д.Ельконін).	8
11	Тема 3. Зарубіжні та вітчизняні теорії виховання.	8
12	Тема 4. Шкільна дезадаптація, її причини та наслідки у підлітковому та юнацькому віці.	15
	Разом	41
Змістовий модуль 2		
	Тема 5. Психологічні основи методів та форм виховної роботи	8
	Тема 6. Запропонувати авторську методику виховання дітей з асоціальною поведінкою.	8
	Тема 7. Психологічний портрет ідеального вчителя.	6
	Тема 8. Згенерувати індивідуальний стиль педагогічної діяльності.	8
	Разом	30
	Всього	71

9. Індивідуальні завдання

1. Основні ознаки нормативного і ненормативного розвитку дитини від народження до року.
2. Психолого-педагогічні рекомендації вихователю дошкільного навчального закладу щодо роботи з дитиною з особливими потребами
3. Психолого-педагогічна характеристики молодшого школяра. Особливості інклюзії в школі.
4. Психолого-педагогічні рекомендації вчителю молодших класів щодо роботи з неповносправною дитиною.
5. Психолого-педагогічні рекомендації батькам дитини з особливими потребами дошкільного віку.
8. Психолого-педагогічні рекомендації батькам дитини з особливими потребами молодшого шкільного віку.
9. Психолого-педагогічні рекомендації батькам опікунам і родичас людини з інвалідністю у дорослому віці.

10. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративні
- репродуктивні
- проблемні
- частково-пошукові (евристичні)
- дослідницькі

- наочні
- словесні
- практичні
- інтерактивні
- навчально-ділові ігри
- тренінги,
- розв’язування психологічних завдань та аналіз різноманітних психологічних проблемних ситуацій, які виникають при взаємодії різних психічних явищ у ході поведінки та діяльності людини, а також
- самостійне проведення психологічних досліджень та ін

11. Методи контролю

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль. Засобами поточного контролю є:

1. Усне опитування на практичних заняттях
2. Тестові завдання
3. Оцінка індивідуальних письмових завдань
4. Оцінювання індивідуальних науково-дослідних робота
5. Оцінка виконання практичних робіт

Заходами підсумкового контролю будуть проведення заліків та екзаменів

12. Розподіл балів, які отримують студенти Приклад для іспиту

Поточне тестування та самостійна робота															Сума	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль № 2								100	
T1		T2		T3		T4		T5		T6		T7		T8		
6	6	6	6	6	6	6	8	8	8	6	6	6	6	6		6

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81-89	B	добре	
71-80	C		
61-70	D	задовільно	
51-60	E		
26-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Підручники та посібники
2. Плани практичних та семінарських занять
3. Завдання для самостійного опрацювання
4. Базова література
5. Пакети завдань для здійснення контролю: тестові завдання, контрольні роботи, питання для усних відповідей, теми творчих робіт, завдання для ККР, питання до заліку, перелік питань до екзамену, перелік і зразки практичних завдань до екзамену, блок запитань і завдань для самоконтролю за самостійно опрацьованим навчальним матеріалом.

14. Рекомендована література

Базова

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. - К.: Просвіта, 2001.- 416 с. / [електронний ресурс] Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk743646.pdf>
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник – К.: Либідь. 2005. – 400 с.
3. Максименко С.Д. Розвиток психіки в онтогенезі: [В 2 т.]. – К.: Форум, 2002.
4. Наугольник Л.Б. Психологія стресу: підручник / Л.Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с. [електронний ресурс] Режим доступу: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/%d0%9d%d0%b0%d1%83%d0%b3%d0%be%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b8%d0%ba %d0%bf%d1%81%d0%b8%d1%85%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%8f %d1%81%d1%82%d1%80%d0%b5%d1%81%d1%83.pdf>
5. Токарева Н.М. Основи педагогічної психології: навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева – Кривий Ріг, 2013 – 223 с. // [електронний ресурс] Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1758/1/%D0%BF%D0%B5%D0%B4.%D0%BF%D1%81.pdf>
6. Хьелл Ларри, Зиглер Дэнниел. Теории личности. Основные положения, исследования и применение. Перевод С. Меленевской и Д. Викторовой, 1992; СПб.: Питер Пресс, 1997. Терминологическая правка В. Данченко К.: PSYLIB, 2006 / [електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.psylib.org.ua/books/hjelz01/index.htm>

Допоміжна

1. Бернс Роберт. Развитие Я-концепции и воспитание. Общая ред. В.Я. Пилиповского. – Москва: «Прогресс» - 1986. – 424 с.
2. Болтівець С.І. Педагогічна психогігієна: теорія та методика: Монографія. - К.: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. – 302 с.
3. Браун-Галковська Марія. Домашня психологія: Подружжя, діти, родина / Пер. з польськ. З. Городенчук. – Львів: Свічадо, 2000. – 176 с.
4. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки. – К. – 2009
5. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 112 с.
6. Виллюнас В.К. Психологические механизмы мотивации человека. – М.: изд-во МГУ, 1990. – 288 с.
7. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
8. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии: Информ-метод. материалы к курсу «Общая психология»: Учебное пособие для студентов пед. ин-тов. – М.: Просвещение, 1986. – 272 с.
9. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. Т.1: Пер. с франц. – М.: Мир, 1992. – 496 с.
10. Додонов Б.И. в мире эмоций. К.: Политиздат Украины, 1987. – 140 с.

11. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство «Питер», 2000. – 512 с.
12. Єрмолаєва М. В. Психологія розвитку. – М.: Московський психолого-соціальний інститут, НПО МОДЭКГод, 2003. – 376 с.
13. Ершов А. Взгляд психолога на активность человека. Москва: «Луч» - 1991. – 156 с.
14. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. Посібник. – К.: Либідь, 2002. – 394 с.
15. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посіб. – Луцьк: Волинський держ. ун-т, ім. Л. Українки, 1997.
16. Зарудная А.А. Эмоции и чувства // Психология: учебник. – Минск, 1970.
17. Изард К. Психология эмоций. – СПб.: Питер, 2000.
18. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. – СПб.: Питер, 2002.
19. Інтерактивні методи корекційного впливу на поведінку дитини. Мет. мат. за ред. У.О. Корнієнка. Л.– 1999.
20. Казарновська Г.Б. Долина О.П. Загальна, вікова і педагогічна психологія: Зб. Завдань. – К.: Вища школа, 1990. – 142 с.
21. Китаев-Смык Л.А. Психологическая антропология стресса. - М.: Академический Проект, 2009. - 943 с.
22. Kozielecki I. Консерсје psychologizne czlowieka. Варшава, 1977.
23. Клейнман П. Психологія 101: факти, теорія, статистика, тести й таке інше! / Пол Клейнман. [Переклад з англійської Юлії Кузьменко]. – Харків. – Видавництво: «Клуб свмейного дозвілля». – 2016. – 240 с.
24. Крутецкий В.А. Основы педагогической психологии. М.: «Просвещение», 1972. – 255 с.
25. Крутецкий В.А. Психология: Учебник для учащихся пед. училищ. – М.: Просвещение, 1980. – 352 с.
26. Лурия А.Р. Мозг человека и психические процессы. В 2ч. – М., 1970.
27. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: Пособие для учителя. – М., Изд-во Просвещение, 1983. – 96 с.
28. Маслоу А. Мотивация и личность. 3-е изд. / Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2008. – 352 с.
29. Наугольник Л.Б. Психологія стресу. Курс лекцій – Львів: Ліга- Прес, 2013. – 130 с.
30. Обуховский Казимеж. Психология человеческих влечений. Пер. с польского В.И. Могилёва. Под ред. Б.М. Сегала. - Москва: Издательство «Прогресс». – 1971. – 238 с.
31. Пиаже Ж. Речь и мышление ребёнка. – М.- х, 1932.
32. Практикум з психології. Під ред. Г.Г. Бикової. – Львів: ВО «Вища школа», 1975. – 185 с.
33. Практикум по возрастной и педагогической психологии: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / А.А. Алексеев, И.А. Архипова, В.Н. Бабий и др.; Под ред. А.И. Щербакова. М.: Просвещение, 1987. – 255 с.
34. Психологія: Підручник / Під ред. Ю.Л. Трофімова, 3-те видання., стереотипне. – К.: Либідь, 2001.

35. Reykowski Janusz. Z zagadnień psychologii motywacji. – Wydawnictwa szkolne i pedagogiczne. – Warszawa. 1977. – 261 с.
36. Розов В.І. Адаптивні антистресові психотехнології: Навч. посібн. – К.: Кондор, 2005. – 278 с.
37. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т. – М., – 1989.
38. Савчин М. Якщо бажаєш щасливим бути. - Дрогобич. 1994.
39. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т. М. – К.: Либідь, 2003. – 376 с.
40. Хрестоматия по возрастной и педагогической психологии. Под ред. И.И. Ильцова, В.Я. Ляудис. – М., Изд-во Моск. ун-та. 1980, 292 с.
41. Шевченко О.Т. Психологія кризових станів.: Навч. посібник / О.Т. Шевченко. – К.: Здоров'я, 2005. 120 с.
42. Шнейдер Л.Б.. Семейная психология: Учебное пособие для вузов. 2-е изд. - М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга. – 2006. - 768 с.
43. Щербатых Ю.В. Психология стресса и методы коррекции. – СПб.: Питер, 2008. – 256 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Психологія. Під ред. Трофімов а Ю.Л. - <http://westudents.com.ua/glavy/79955-peredmova.html>
2. *Селье Ганс*. От мечты к открытию / [електронний ресурс]: http://bookz.ru/authors/sel_e-gans/distree/page-2-distree.html:
3. Що таке стреси і як їх долати / Сененко Світлана «Дзеркало тижня» №12, 29 березня 2008, 00:00 [електронний ресурс] / scho_take_stresi_i_yak_yih_dolati-53263.html
4. Сергеєнкова О.П.. Педагогічна психологія - <http://westudents.com.ua/glavy/78975-35-psihologchna-harakteristika-pedagogchno-maysternost-stilv-pedagogchno-dyalnost.html>